

Kijk daar! Het edelhert

Naar het burlen van edelherten gaan luisteren, het is intussen een klassieker geworden voor veel natuurliefhebbers. Maar ook buiten de bronstperiode kun je edelherten observeren. Daarbij doen de meesten van ons gewoonlijk aan 'konten kijken': het moment dat we de dieren opmerken zijn ze al aan het vluchten, want ze hebben ons veel eerder opgemerkt dan wij hen. Hoe pak je het dan wel aan om in alle rust edelherten te observeren?

Diemer Vercayie

De bronstperiode

Mannelijke edelherten die al hun kracht tentoonspreiden om een zo groot mogelijke kudde hinds rond zich te verzamelen en te kunnen dekken. In combinatie met de prachtig verkleurende bladeren vormt het kijken naar dit herfsttafereel een fantastische natuurervaring. De geweien van de mannetjes hebben hun maximale grootte van tot wel 120 cm breed en 15 kg zwaar bereikt. Die geweien met al die oerkracht tegen elkaar horen en zien dreunen op een open plek in mistige bossen is een ervaring om nooit te vergeten.

Waar kunnen we genieten van dit schouwspel?

De klassieke plaatsen om naar die bronst te gaan kijken of in het algemeen edelherten te spotten zijn de Hoge Veluwe in Nederland en de Ardennen in België, maar eigenlijk kun je ze overal waar ze voorkomen observeren (zie waarneming.nl of telmee.nl). Dat kan in Nederland ook in Het Groene Woud en in België in de regio rond Bree. In de Belgische Ardennen is vooral de streek rond Saint-Hubert een gekende plek. De laatste jaren is het zelfs zo populair geworden dat

Zoogdieren observeren als basis voor natuurbescherming

Zoogdieren kunnen observeren in de vrije natuur, het is voor veel natuurbeschermers de basis van hun liefde voor natuur en het motiveert hen om die natuur te beschermen. Maar in onze huidige maatschappij brengen we nog maar een fractie van onze tijd buiten door, waardoor weinigen nog weten hoe je de kans op het ontmoeten van zoogdieren vergroot. Zoogdieren observeren, hoe begin je eraan? In deze reeks geven we tips waar, wanneer en hoe je onze inheemse zoogdieren kunt observeren.

Tegelijkertijd is er in onze overbevolkte regio een enorme druk op de resterende natuur door onder meer habitatverlies, habitatdegradatie en een steeds groeiende recreatiedruk. Veel soorten hebben het moeilijk om te overleven. Het is daarom belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen genieten van natuur en vermijden van verstoring. De maatstaf voor een geslaagde zoogdierenobservatie is dan ook dat de dieren je in het geheel niet hebben opgemerkt. Geef je waarnemingen door op telmee.nl, waarneming.nl of waarneming.be. Zo dragen je observaties bij aan de studie en bescherming van de soort.

Edelherten kijken doe je best bij schemering. Foto Diemer Vercayie

Burlende edelherten leveren een fantastische natuurervaring. Foto Luc Meert

Een mannetje verzamelt zo veel mogelijk hindes rond zich. Foto Luc Meert

het lokale centrum voor natuureducatie (CRIE Saint-Hubert) plannetjes uitgeeft met parkings en uitkijkpunten, maar ook rustzones waar je tijdens de bronstperiode niet in mag (zie Zoogdier Digitaal).

De bronstplaatsen – open plekken in of naast het bos – kunnen ver verwijderd zijn van de zomer- en winterverblijfplaatsen. Wil je buiten de bronstperiode edelherten observeren, dan moet je soms wat meer zoeken, want het leefgebied van edelherten verandert doorheen het jaar. Het kan enige moeite vergen om te weten te komen waar ze zich dan ophouden. Je inspanningen worden wel beloond: op foerageerplaatsen in meer begroeid terrein kun je edelherten van dichtbij observeren.

Dieren lokken raden we liever af zodat ze zo min mogelijk worden verstoord, maar wist je dat edelherten vroeger werden gelokt door de bronstroep te imiteren? Er

worden zelfs kampioenschappen burlen georganiseerd zoals het 'Championnat Européen d'imitation du brame du cerf' van Sainte-Croix in de Lorraine in Frankrijk. Via ZoogdierDigitaal vind je enkele leuke filmpjes van deze sport die balanceert tussen ernst en hilariteit.

Wat is het meest optimale moment?

De gemakkelijkste periode om edelherten te observeren is tijdens de bronst. Die bereikt een hoogtepunt tussen half september en begin oktober. Edelherten foerageren op momenten van de dag dat er zo weinig mogelijk menselijke activiteit is: bij schemering, midden op de middag en in de zomer ook rond 18:00. Tussenin rusten en herkauwen ze op plaatsen waar niemand komt. Om naar het bronsttafereel te kijken moet je bij schemering ter plaatse zijn.

Zorg dat je minstens een uur van tevoren aanwezig bent. De dieren kunnen wel eens vroeger opduiken dan je verwacht en als je ze opschrikt zie je ze die avond niet meer terug.

Een uitrusting en plek kiezen

Op aangeduide observatieplaatsen is de afstand tot het schouwspel gewoonlijk 300 meter of meer, waardoor er weinig vereisten zijn rond kledij en het kiezen van een goede plek. Kies je een plaats waar je ze dichter verwacht, draag dan niet-ruisende kledij in olijfgroene tinten en vergeet daarbij handen en gezicht niet, want dat zijn de delen die het meest bewegen. Ga in dekking naar de observatieplaats en blijf ook voor het observeren in dekking. Zorg dat je silhouet niet aftekt tegen de achtergrond door bijvoorbeeld met je rug tegen een boom te zitten.

Kies je observatieplaats zo dat je tegen de wind, maar niet tegen de zon kijkt. Zo zullen de dieren niet opschrikken door je geur of reflectie van de zon in je verrekijker. Een goede afstand van je observatiepost tot de plek waar je de dieren verwacht is 100 tot 300 meter. Dichterbij is er te veel kans dat de dieren je zullen horen en verder wordt het schouwspel erg klein, zelfs met een lichtsterke verrekijker.

Om geduldig te kunnen wachten tot het schouwspel begint is het belangrijk aangepaste kledij te dragen: warm en regenbestendig in herfst, winter en voorjaar en voldoende fris, maar beschermd tegen insecten in de zomer. Zorg dat je erg comfortabel kunt zitten zodat je geen lawaai maakt omdat je steeds moet gaan verzetten. Een niet blinkende en geruisloze snack en een drankje kunnen het wachten ook aangenamer maken.

Observeren

Nu kun je zelf gaan observeren en informatie verzamelen. Hoeveel herten en hindes zijn er te zien? Hoeveel dieren zijn er van de verschillende leeftijdscategorieën? Vergeet niet je bevindingen te registreren op waarnemingen.be, waarneming.nl of telmee.nl! Meer informatie over herkennen van de geslachten en leeftijdscategorieën vind je in Zoogdier Digitaal.

Diemer Vercayie werkt bij Natuurpunt Studie en is voorzitter van de Vlaamse Zoogdierenwerkgroep.